

Common Pop Harmony – The Essentials of Functional Harmony 1.0

Nærmest alt popmusik er baseret på de samme ganske få byggeklodser. Udgangspunktet er durskalaens syv trin og nogle få muligheder for akkorder på hvert trin. Hvis du kan høre bastonen, fortæller nedenstående teori, hvad akkorden i 99 % af tilfældene vil være. **Målet er at kunne dette udenad og kende klangen!** Hvis det ikke er den hyppigste mulighed, er det formentligt variationen. Det vil sige, at du blot skal finde bastonen, og så kan du på et splitsekund finde den fulde akkord, fordi du er bevidst om de ganske få muligheder, der findes på akkorden. HVOR NEMT!

Når du får ører på akkorderne inden for durskalaens syv trin, vil du også hurtigt høre, hvis noget er ved siden af. I "ved-siden-af-kategorien" er der nogle ganske få akkorder, der bliver brugt hele tiden. Hvis du ved, hvad de er, bliver selv akkorder "ved siden af" super nemme at høre ud fra blot en bastone.

Med denne metode anskues sange (næsten) altid i dur. En sang vi ellers ville sige var i Am, er hermed i C-dur og starter blot på 6-. At tænke i trin gør harmonisk overblik til en leg, fordi lyden af fx sjette trin (6-) altid er lyden af sjette trin, uanset toneart og tonalitet. Selv som bassist, hvor man ofte kun spiller en bastone, vil et harmonisk overblik over den fulde akkord åbne en verden af overskud i dit basspil, linjeføring, baslinjer, fills osv.

At have gode ører og harmonisk overblik er også en afgørende del af at "huske" numre. Et solidt harmonisk overblik betyder simpelthen mere solidt spil, mindre panik over hvad næste akkord er, færre fejl og mere overskud til at spille det du hører.

Metoden i praksis:

1. Vær bevidst om sangens toneart fra dur-perspektiv.
2. Lyt til akkorden og find bastonen.
3. Hav nedenstående muligheder på hvert trin internaliseret, herunder lyden deraf.
4. Find ud af, hvilket af trinnets ganske få muligheder er gældende i dit tilfælde → Enjoy!

Bastone:	Diatonisk akkord:	Hyppigste akkord:	Variation:
1 (b2)	maj7	-II- maj7 el. dom ⁷	1⁷ (-> 4. trin) 6 ⁷ /b2 (->2. trin)
2 (b3)	mol7	-II- maj7	2⁷
3	mol7	-II- el 1/3	3⁷(-> 6. trin)
4 ((#4))	maj7	-II- dim ⁷	4-, 5/4 2 ⁷ /#4 (->5. trin), #4 ^{ø7}
5 (b6)	dominant 7	-II- el 5^{7sus} aka 4/5 maj7 el 3 ⁷ /#5	1/5, 5-⁷ 4-/b6, 3 ⁷ /b6(->6. trin)
6 (b7)	mol7	-II- dom ⁷ el maj ⁷	6⁷(->2. trin), 4/6 1/b7
7	mol^{7(b5)}	5/7	mol^{7(b5)} (-> 3⁷, 6-)

NB: Oversigten er for 4-klange, men ofte er en akkord bare en treklang. Prøv også at spille treklange med add 9'er for en mere poppet klang på 1 og 4-trin. Eller 2- og 6-trin med både 7'er og 9'er for ekstra fylde. Generelt kan mol-akkorder bære flere udvidelser end dur-akkorder kan, før det lyder meget harmonisk pakket. Derfor pilles maj7'erne ofte ud af dur-akkorder i popsammenhæng og erstattes af add9 (altså en dur-treklang uden 7'er, men med 9'er). Mol-akkorderne kan ofte bedre bære en 7'er uden at det lyder overvældende "tæt". Går man derimod efter en mere tæt klang, er det bare med at tage for sig af goderne, selv på dur-akkorderne.

Betragt ovenstående ikke som et udtømmende harmonisk leksikon, men som det vigtigste harmoniske koncentrat for 99% af alt funktionsharmonik anvendt i populærmusikkens praksis!

Nedenfor kan du se eksempler på akkorderne brugt i kontekst. Streg under flere akkorder betyder delt takt. Spil dem igennem og lær klangen på dem at kende ved at fokusere på én variation ad gangen. Prøv også at spille alle akkorderne som 4-klange, som add9'ere(1 & 4) eller mol9'ere(2 & 6) for at opleve hvad variationen gør ved klangen. For hver variation, lav selv en progression der gør brug af variationen – evt i kombination med nogle af de andre. Start med de hyppigste(*****).

Hyppigste variationer:

Hyppighed 1-5*

2⁷:	1	2 ⁷	4	1					****
1/3:	<u>1 1/3</u>	4	1/5	5	1				*****
3⁷:	<u>1 3⁷</u>	6 ⁻⁷	<u>4 1/3</u>	5	<u>6⁻⁷ 5/7</u>	1			****
4-:	1	3 ⁻⁷	4	4-	1				****
1/5:	1	6 ⁻⁷	<u>4 #4^{dim}</u>	1/5	5	<u>4 4-</u>	1		****
5⁻⁷, 1⁷:	1	5/7	6-	<u>5⁻⁷ 1⁷</u>	4	4-	1		****
5^{sus} aka 4/5:	<u>1 1/3</u>	4	4/5	1					*****
5/7:	1	4	6-	5/7	1				*****

Mindre hyppige, men dog almindelige variationer:

b2:	1 ^{add9}	4 ^{maj7}	2 ⁻⁷	b2 ^{maj7}	1				*
b3:	1	4 ^{add9}	b3 ^{maj7}	<u>2⁻⁷ 4/5</u>	1				*
5/4:	4	4/5	3 ⁻⁷	6 ⁻⁷	<u>2- 4/5</u>	1			*
4#dim	1	6 ⁻⁷	<u>4 #4^{dim}</u>	1/5	5	<u>4 4-</u>	1		*
b6^{maj7}:	1	3-	4	<u>b6^{maj7} 4/5</u>	1				**
6⁷:	<u>2⁻⁷ 5⁷</u>	<u>3⁻⁷ 6⁷</u>	<u>2⁻⁷ 5⁷</u>	1 ^{maj7}					**
b7^{maj7}:	1	3-	4	<u>b6^{maj7} b7^{maj7}</u>	1				**
b7⁷:	<u>1 1/3</u>	<u>4 b7⁷</u>	1						**
1/b7, 4-/b6:	1	1/b7	4/6	4-/b6	<u>1/5</u>	5	1		*

Her er en forsimplet udgave af *New York State of Mind* af Billy Joel (uden udvidelser), der er et sandt tekstbogseksempel på, hvordan nogle af de hyppigst brugte variationer anvendt i praksis.

1 3⁷ 6⁻⁷ 5⁻⁷ 1⁷ 4 6⁷ 2- b7⁷
1 5/7 6- 1/5 4 1/3 2⁷ 4 4/5 6⁻⁷ 2⁷ 6⁻⁷ 5 4/5

Indlæringsprocessen:

Når du skal lære materialet her, anbefaler jeg, at du tager dig god tid. Det fylder måske kun et par sider, men hvis du rigtigt skal forstå materialet kræver det at du bruger tid på at dvæle ved hver en akkord. Brug dette materiale som hovedfokus til en start, men anvend det også som opslagsværk. Det vigtigste er at begynde på altid at forholde sig til harmonik. Næste gang du spiller en sang, så forstå hvad akkorderne er, både i trin og i kvalitet – er du i tvivl kan du bruge dette opslagsværk. Forhåbentlig vil du på sigt kunne alt ovenstående udenad, så det blot er dit interne opslagsværk du slår op i – og så har du svaret klar i real-time, mens musikken spiller. Du spiller måske en bastone på 1, hører akkorden før 2 og spiller en lækker linje på 3, der passer til akkorden.

Det eneste du skal bruge for at sætte ovenstående teori i spil, er en bastone. Derfor er en stor del af arbejdet også at blive lynhurtig til at høre, hvilken bastone der spilles. Til dét kan jeg, ud over at lytte sange af og være harmonisk bevidst i de sange du allerede kan, anbefale at bruge hørelære-apps som fx Tenuto eller Functional Ear Trainer. Øvelsen du leder efter er tringenkendelse inden for én toneart. Du skal have en gennemgående toneart(reference note), appen skal så spille trin op derfra(enkelte toner) og du markerer hvilket trin det drejer sig om. Start med de diatoniske (1-7) og tilføj dem udenfor dur-skalaen når du bliver mere erfaren(b2, b3, b5, b6, b7). Denne øvelse er ej at forveksle med den traditionelle, tilfældige interval-genkendelse, der helt misser muligheden for at danne dig stærk trinbevidsthed, som den nævnte øvelse giver.

Hvis du har brug for hjælp med at komme i gang, sætte i system eller andet, kan det være en god idé at opsøge en underviser på dit instrument. En kompetent underviser kan sætte dig ind i materialet og hjælpe dig med at implementere det på dit instrument. Du er også velkommen til at kontakte mig personligt, skulle du have spørgsmål eller ønske en time. Formålet med hele galskaben er at styrke øret og din harmoniske værktøjskasse til at være endnu skarpere, hurtigere og mere fri når du spiller musik. Simpelthen at give din musikalitet bedst mulige vilkår for udfoldelse, når musikken spiller.

God fornøjelse!

De bedste hilsner,

Jonathan Wøhlk

jwoehkmusic@gmail.com